

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU

ANDRZEJ MIERZWIŃSKI

ZNAKI UTRWALONE W GLINIE

**Spoleczno-obrzedowe aspekty działań wytwórczych
końca epoki brązu i wczesnej epoki żelaza**

Model nadodrzański

Spis treści

Wstęp.....	5
Rozdział I. Uczestnicy działań wytwórczych w świetle społecznej interpretacji śladów palcowych na ceramice kunickiej.....	15
1. Zarys problematyki.....	15
2. Prezentacja wyników analizy.....	21
2.1. Sprecyzowanie problemu.....	21
2.2. Zabieg wzbogacania powierzchni wyrobów ceramicznych – punktowe odciski palcowe.....	22
2.2.1. Kwestie metodyczne.....	22
2.2.2. Antropometryczna interpretacja frekwencji miar punktowych odcisków palcowych.....	35
2.2.3 Konfiguracje i układy kompozycyjne punktowych odcisków palcowych.....	43
2.2.3.1. Kontekst teoretyczny.....	43
2.2.3.2. Rozważania analityczno-interpretacyjne.....	48
2.3. Zabiegi związane z kształtowaniem formy i ścianki wyrobów ceramicznych – ślizgowe odciski palcowe.....	56
2.3.1. Ciągi palcowe na powierzchni wyrobów ceramicznych.....	56
2.3.1.1. Zabieg chropowacenia – obmazywanie palcami.....	63
2.3.1.2. Zabiegi wyrównywania i uszczelniania powierzchni – pseudoobmazywanie palcami.....	65
2.3.2. Zabiegi mikromorfologiczne – palcowe zaciągnięcia girlandowe.....	68
2.3.3. Zabiegi makromorfologiczne – ślady palcowe wewnątrz ścianki naczyń.....	79
2.4. Początkowa faza procesu wytwórczego – odciski palcowe na porcji masy garncarskiej.....	85
3. Zabiegi garncarskie jako przejaw porządku społecznego. Płeć i wiek – determinanty zróżnicowanego uczestnictwa w kulturze.....	88
Rozdział II. Kontekst techniczno-funkcjonalny placków krążkowych. Kreowanie przesłanek interpretacji socjalnej.....	101
1. Wprowadzenie do zagadnienia.....	101
2. Morfologiczno-technologiczna charakterystyka placków krążkowych.....	108
2.1. Morfologia placków krążkowych.....	110
2.2. Technika wyrobu placków krążkowych.....	121
3. Praktyczno-użytkowe zastosowanie placków krążkowych.....	138
3.1. Charakterystyka przemian w metalurgii młodszych faz epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Poszukiwanie przesłanek narzędziowego zastosowania placków krążkowych.....	138
3.2. Propozycja narzędziowej identyfikacji placków krążkowych.....	146
Rozdział III. Obrzędowe aspekty działań wytwórczych. Dopełnienie socjalnej interpretacji placków krążkowych.....	165
1. O podejściu do zagadnienia.....	165
2. Wkładanie placka krążkowego do grobu – fakt społeczny w wymiarze obrzędowym.....	168
3. Obrzędowa sublimacja metalurgicznej sfery narzędziowej.....	180
3.1. Dwa potencjalne tropy interpretacji metalurgicznej – gładkie placki krążkowe z kryzą oraz wyroby klepsydrowate.....	183
3.1.1. Placki krążkowe z kryzą.....	184
3.1.2. Wyroby klepsydrowate.....	189
4. Wyroby szpulowate w kontekście obrzędowym a warzelnictwo soli.....	196

5. Próba modelowego ujęcia oprzyrządowania metalurgicznego w aspekcie obrzędowym: dwa nurty – dwie strefy.....	201
Rozdział IV. Społeczny kontekst działań wytwórczych.....	209
1. Zarys rozpatrywanej problematyki.....	209
2. Krewniaczo-sąsiedzki wymiar działań wytwórczych. Model kompetencji grupowych.....	213
3. Krytyczne refleksje o wytwórczości zawodowo wyspecjalizowanej. Wprowadzenie do problematyki socjalnego osadzenia specjalisty w modelu kompetencji grupowych.....	223
3.1. Przegląd przesłanek teoretycznych.....	224
3.2. Przegląd argumentacji empirycznej.....	229
3.2.1. Szczególny przypadek. Nadodrzańska ceramika malowana jako rzekomy przejaw specjalizacji zawodowej.....	239
3.3. Teoretyczno-metodyczne przesłanki badań nad początkami zawodów w ujęciu Jana Dąbrowskiego.....	244
3.4. Podsumowanie dyskusji o wytwórczości zawodowej.....	254
4. Alternatywna propozycja. Specjalista a model grupowych kompetencji.....	257
Zamiast zakończenia.....	261
Bibliografia.....	267
Wykaz skrótów.....	267
Literatura.....	269
Zeichen in Ton festgehalten. Sozial-rituelle Aspekte von Herstellungsaktivitäten der ausgehenden Bronze- und frühen Eisenzeit. Oderraum-Modell (Zusammenfassung).....	291